

В. В. Орищук, аспірант кафедри публічної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління
та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

КАТЕГОРІЙНИЙ АПАРАТ У СФЕРІ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ

У зв'язку зі швидким розвитком технологій в сучасному світі, термін «цифровий розвиток» став ключовим як у наукових, так і у державних секторах. В умовах воєнної агресії Росії проти України та порушення правових норм щодо незаконного вивезення культурних цінностей, постає потреба в створенні єдиного цифрового реєстру культурних цінностей за допомогою запровадження цифрових технологій, які спрямовані на реалізацію державної політики цифрового розвитку. Використання цифрових технологій є найбільш ефективним інструментом для збереження національних цінностей, зокрема у сфері музейної справи.

Для розкриття обраної теми дослідження автор статті уточнює понятійно-категорійний апарат, дефініцію «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи», розкриває особливості категорійного апарату визначенні ключових термінів та понять у галузі знань «Публічне управління та адміністрування». Висвітлено різні варіації трактування дефініції «цифровий розвиток», запропоновані вченими, міжнародними організаціями, експертами наукових інституцій та нормативно-правовими актами Європейського Союзу та України. Наведено перелік принципів реалізації державної політики цифрового розвитку, які визначають основні засади цифрових трансформацій в Україні. Проаналізовано причини регулювання та впровадження державної політики цифрового розвитку, яка сприяє розвитку цифрового суспільства.

Даним дослідженням встановлено, що цифровий розвиток необхідно розглядати як впровадження, використання цифрових технологій та цифрових інструментів в усіх сферах життя для створення інноваційних продуктів, послуг і рішень, які підвищують ефективність, продуктивність і конкурентоспроможність у різних секторах. Він передбачає застосування обчислювальних і цифрових інструментів для розробки нових технологій, платформ і систем, які відповідають потребам користувачів і вирішують суспільні виклики.

Ключові слова: цифровий розвиток; цифрова трансформація; цифрове суспільство; державна політика; механізми державної політики; музейна справа.

V. V. Oryshchuk. Categorical apparatus in the field of digital development

Due to the rapid development of technology in the modern world, the term «digital development» has become a key term in both the scientific and public sectors. In the context of Russia's military aggression against Ukraine and the violation of legal norms on the illegal export of cultural property, there is a need to create a unified digital register of cultural property through the introduction of digital technologies aimed at implementing the public policy of digital development. The use of digital technologies is the most effective tool for the preservation of national values, in particular in the field of museums.

To reveal the chosen research topic, the author of the article clarifies the conceptual and categorical apparatus, the definition of «mechanisms for implementing the public policy of digital development in the field of museums», reveals the features of the categorical apparatus for defining key terms and concepts in the field of knowledge «Public Administration». Various variations of the interpretation of the definition of «digital development» proposed by scientists, international organizations, experts of scientific institutions and regulatory acts of the European Union and Ukraine are highlighted. The author provides a list of principles for implementing the public policy of digital development that define the basic principles of digital transformation in Ukraine. The reasons for regulating and implementing the public policy of digital development, which contributes to the development of a digital society, are analyzed.

This study has established that digital development should be considered as the introduction and use of digital technologies and digital tools in all spheres of life to create innovative products, services and solutions that increase efficiency, productivity and competitiveness in various sectors. It involves the use of computing and digital tools to develop new technologies, platforms and systems that meet the needs of users and solve social challenges.

Key words: digital development; digital transformation; digital society; public policy; mechanisms of public policy; museum affairs.

Постановка проблеми. Швидкий темп технологічного прогресу спричинив появу терміну «цифровий розвиток» як в академічному, так і в державному секторах. Знищення у зв'язку з воєнною агресією Росії проти України та не законне вивезення музейних експонатів та культурних цінностей за межі України виникає потреба в акумулюванні та створенні єдиної бази культурних цінностей за допомогою цифрових інструментів та ціле-спрямованої державної політики цифрового розвитку. Цифровий розвиток стосується інтеграції та використання цифрових технологій в усіх сферах життя. У зв'язку з цим поняття «механізми реалізації державної політики

цифрового розвитку» набуло значної уваги серед дослідників та політиків. Воно передбачає використання різноманітних інструментів та стратегій для забезпечення успішної реалізації політики цифрового розвитку. Однією зі сфер, де ця концепція викликає особливий інтерес, є музейна справа. У зв'язку з цим ця стаття присвячена дослідженню «механізмів реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи» та ролі категорійного апарату у визначенні ключових понять і термінів, пов'язаних з цією сферою. Надаючи чітке визначення терміну «цифровий розвиток у музейній сфері», це дослідження має на меті сприяти розробці ефективних політик, які сприятимуть інтеграції цифрових технологій у сфері музейної справи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні тенденції цифрового розвитку, цифрових трансформацій, перспективи розвитку цифрового суспільства в Україні та актуальні проблеми впровадження державної політики у сфері цифрового розвитку неодноразово підіймалися у працях вітчизняних науковців (Свинарчука В., Острового О., Кожині А., Русакова С., Горбула Т., Малиш Н., Москаленко С.) та іноземними фахівцями (Ханна Н., Пенья-Лопес І., Шарма Р., Малоун Л., Гуань К., Даттакумар А., Сьобі, М. Лучендо-Монедеро А., Руїс-Родрігес Ф., Гонсалес-Реланьо Р., Кім С., Чой Б., Лью, Ю., Гобахлу М., Іранманеш М.) а також наукових оглядів компаній, міжнародних організацій та експертів різних наукових інституцій.

Метою цієї статті є дослідження концепції «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи» та ролі категорійного апарату в чіткому визначенні ключових термінів та понять, пов'язаних з цією галуззю. Було поставлено такі завдання, як: провести комплексний огляд наявної літератури з питань цифрового розвитку, механізмів реалізації державної політики та цифрових технологій у музейній справі; провести концептуальний аналіз ключових термінів і понять, пов'язаних із цифровим розвитком у музейній справі, таких як цифрові технології, цифрова політика та цифрова трансформація, щоб забезпечити чітке визначення та основу для майбутніх досліджень і формування політики; проаналізувати та дослідити поняття: «цифровий розвиток у сфері музейної справи», «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку», «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи»; дати визначення поняттям та дефініціям.

Для досягнення поставленої мети були використані методи: огляд літератури, аналіз та синтез різних джерел, порівняльний аналіз, концептуальний аналіз.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі, що швидко розвивається, музеї повинні відповідати викликам епохи цифрових технологій, щоб залучати та задовольняти потреби сучасних відвідувачів. Цифрові розробки у сфері музейної справи є ключовими факторами, які дозволяють музеям забезпечувати доступність і привабливість музейного досвіду, залучати нових відвідувачів і розвивати нові способи спілкування з ними.

Цифровий розвиток у сфері музейної справи. Задля з'ясування сутності категорії «цифровий розвиток», необхідно висвітлити різні варіанти трактування, запропоновані вченими, міжнародними організаціями, експертами наукових інституцій та нормативно-правовими актами Європейського Союзу (ЄС) та України (див. табл. 1). У сучасних умовах цифровий розвиток визначається як головний чинник, що визначає конкурентоспроможність економіки та суспільства в цілому. Цифровий розвиток охоплює широкий спектр питань, пов'язаних з технологіями, програмним забезпеченням, електронними системами, засобами зв'язку та інформаційно-комунікаційними технологіями. Він охоплює такі аспекти, як створення, збір, обробка, зберігання, передача та використання інформації. Окрім того, цифровий розвиток ставить перед собою завдання забезпечення справедливого, відкритого та безпечного цифрового середовища, що відображається в політиці ЄС та національних урядів. Однак існують різні точки зору щодо того, яким чином досягти цих цілей. Дехто вважає, що необхідно забезпечити більшу прозорість та регулювання в галузі збору та використання особистих даних, інші вважають, що необхідно зосередитися на розвитку інноваційних технологій та підтримці стартапів. Таким чином, категорія «цифровий розвиток» є складною та многогранною, і різні експерти трактують її по-різному. Однак, загальна тенденція полягає у тому, що цифровий розвиток є важливим фактором конкурентоспроможності економіки та суспільства в цілому, а також забезпечення справедливого, відкритого та безпечного цифрового середовища.

Цифровий розвиток часто плутають із цифровою трансформацією чи цифровізацією, але він принципово відрізняється від цих термінів. У той час як цифровий розвиток зосереджується на забезпеченні доступу до цифрових технологій для всіх людей у суспільстві, цифрова трансформація поєднує цифрові технології з давно існуючими аналоговими технологіями для досягнення конвергенції та систем [10]. Цифрова трансформація вимагає системного підходу або технологічної конвергенції, а комбінації цифрових технологій використовуються для зміни бізнес-моделей, продуктів і послуг, бачення та основних сфер бізнесу [10]. Навпаки, цифровий розвиток спрямований на забезпечення універсального доступу до ІКТ, включаючи фізичні пристрої та програмне забезпечення або комп'ютерні додатки, для всіх домогосподарств і окремих осіб у суспільстві [10]. Термін «оцифрування» використовувався в 1960-х роках, тоді як «цифрування» використовувався в 1990-х роках, а «цифрова трансформація» широко використовується з 2010-х років [10]. Феномен успіху цифрової трансформації в контексті Індустрії 4.0 відрізняється від концепції успіху оцифрування в традиційній літературі.

Ресурсномісткий і складний характер цифрової трансформації в рамках Індустрії 4.0 відрізняє її від цифровізації [7]. Менші виробники повинні мати спеціальні можливості, такі як управління змінами та можливість

Трактування сутності дефініції «цифровий розвиток»

Вчені, міжнародні організації, експерти наукових інституцій і європейські та вітчизняні нормативно-правові акти	Визначення дефініції
Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки	Цифровий розвиток передбачає виконання комплексу завдань, що позитивно вплинуть на економіку, бізнес, суспільство та життєдіяльність країни в цілому [25].
Digital Development Compass. UNDP Data Futures Platform	Поняття цифрового розвитку в ПРООН (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй) висвітлюється через компас цифрового розвитку – це найбільша колекція загальнодоступних наборів даних про цифрові індикатори. Компас, розроблений завдяки інноваційному партнерству з GitHub, є новітнім інструментом ПРООН, який підтримує держави-члени на шляху цифрової трансформації. Він об'єднує та синтезує цифрові показники розвитку з понад 180 відкритих джерел даних в інтерактивні інформаційні панелі за всіма основними напрямками цифрової трансформації ПРООН [3].
Principles for Digital Development	Принципи цифрового розвитку – це дев'ять «живих» керівних принципів, які покликані допомогти інтегрувати найкращі практики в програми, що базуються на технологіях, і які з часом будуть оновлюватися та вдосконалюватися. Вони містять вказівки для кожного етапу життєвого циклу проекту і є частиною постійних зусиль практиків у сфері розвитку, спрямованих на обмін знаннями та підтримку безперервного навчання. Цифрові принципи були створені завдяки зусиллям спільноти і є результатом багатьох уроків, отриманих завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у проектах розвитку [15].
Digital Development – Plan International	Цифровий розвиток, також відомий як ICT4D (інформаційно-комунікаційні технології для розвитку), стосується використання та застосування технологій і цифрових інструментів для сприяння розвитку [2].
Шарма Р. С., Малоун Л. Г., Гуан К., Даттакумар А.	Цифровий розвиток: різні рівні цифрового розриву, які необхідно подолати, щоб сприяти широкому використанню цифрових технологій у суспільстві [1].
Сьобі М.	Цифрова компетентність є критично важливим аспектом цифрового розвитку, який слід враховувати при розробці та впровадженні рамок цифрової компетентності. Цифрова компетентність поширюється на кілька сфер компетентції, побудованих на різних областях навчання, таких як знання, ставлення та навички. Однак цифрову компетентність слід розуміти в її ширшому розумінні як багатогранне поняття [16].
Лусендо-Монедеро А. Л., Руїс-Родрігес Ф., Гонсалес-Реланьо Р.	Під цифровим розвитком розуміється рівень доступу до інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та їх використання домогосподарствами та окремими особами [11].

Джерело: таблиця сформована автором на основі аналізу використаних джерел та нормативно-правових актів [1–3; 11; 15; 16; 25]

стратегічного планування цифровізації, щоб досягти певного рівня інформаційної, цифрової, операційної та кіберзрілості. Це підкреслює, чим цифровий розвиток відрізняється від цифрової трансформації чи цифровізації, оскільки вимагає іншого набору можливостей і зосереджується на наданні доступу до технологій, а не на трансформації існуючих систем і процесів [7].

Цифровий розвиток має на меті використання технологій для сприяння соціальному та економічному розвитку, особливо в країнах, що розвиваються. Глобальна практика цифрового розвитку Світового банку співпрацювати з урядами країн, що розвиваються, з метою створення основ для інклюзивного та відповідального цифрового розвитку [4]. Це включає розвиток цифрової інфраструктури, підвищення цифрової грамотності та навичок, а також забезпечення доступності переваг цифрових технологій для всіх членів суспільства. Загалом, цифровий розвиток є важливим аспектом сучасних зусиль у сфері розвитку, і його значення, ймовірно, лише зростатиме в найближчі роки, оскільки технології продовжують розвиватися.

Результати огляду думок різних експертів, сформованих ними на підставі власного досвіду, показують, що цифровий розвиток необхідно розглядати як впровадження, використання цифрових технологій та цифрових інструментів в усіх сферах життя для створення інноваційних продуктів, послуг і рішень, які підвищують ефективність, продуктивність і конкурентоспроможність у різних секторах. Він передбачає застосування обчислювальних і цифрових інструментів для розробки нових технологій, платформ і систем, які відповідають потребам користувачів і вирішують суспільні виклики [12, с. 29].

Проаналізувавши статтю ЮНЕСКО «Tracker Culture & Public Policy: Special Issue #2 Countdown to Mondiacult 2022» можна дійти висновку, що цифровий розвиток у музейному секторі означає інтеграцію та використання цифрових технологій для покращення досвіду відвідувачів, розширення доступу до колекцій та сприяння поширенню знань. Ефективна реалізація політики цифрового розвитку в музеях вимагає стратегічного підходу та використання різних інструментів і механізмів для забезпечення її успіху [17].

Розробка та впровадження цифрових інструментів для дослідження та вивчення культурної спадщини є однією з ключових складових стратегії розвитку музеїв в епоху цифрової трансформації [5].

Аналізуючи наукові дослідження Русакова С. та Горбула Т. можна дійти висновку, що цифровий розвиток у сфері музейної справи – це процес, що передбачає інтеграцію цифрових технологій для підвищення доступності та привабливості музейного досвіду, збільшення аудиторії та розвиток нових форм комунікації з відвідувачами. Основними механізмами реалізації цифрового розвитку в музейній справі є створення інтерактивних виставок, використання віртуальної та доповненої реальності, розвиток музейних додатків для смартфонів та планшетів, впровадження систем електронного квитування та онлайн-експозицій. Важливо також розробляти ефективні стратегії для просування цифрового музейного контенту, які допоможуть привернути увагу цифрової аудиторії та забезпечити його популярність в інтернет-просторі [8].

У контексті сучасного розуміння, можна визначити термін «цифровий розвиток у сфері музейної справи» як впровадження, використання технологій та цифрових інструментів в національній музейній політиці, музеєзнавстві та музейній практиці [12, с. 30].

Поняття «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку». Категорійний апарат у сфері цифрового розвитку передбачає використання термінології, що чітко визначає основні поняття та концепції, що стосуються розробки та впровадження державної політики у цій сфері. Два з таких термінів – «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку» та «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи».

Як зазначає Кожина А. «одним з пріоритетних напрямів публічного управління в ситуації, що склалася в країні й у світі, є цифрова трансформація публічного управління та цифровий розвиток суспільства» [19, с. 134].

На думку Острового О. «під державною політикою цифрового розвитку слід розуміти засновану на чинних нормативно-правових актах, узгоджену за цілями систему державно-управлінських заходів із боку органів державної влади, спрямовану на реалізацію функцій держави у сфері цифрових трансформацій із метою просування цифрових технологій у всі сфери суспільного життя та забезпечення належних умов і можливостей для цифровізації національного господарства, з дотриманням базових принципів і забезпеченням цифрової безпеки, цифрових прав і свобод, інтересів громадян, суспільства та держави загалом» [22, с. 86–87].

Результати досліджень свідчать, що державна політика цифрового розвитку країн ЄС базується на стратегічному підході, що включає запровадження «цифрових адженд» на національному та наднаціональному рівнях з метою активної цифрової трансформації та формування Єдиного цифрового ринку ЄС [6].

Варто акцентувати на тому, що характерними ознаками цифрового розвитку згідно українського законодавства є «прискорення економічного зростання та залучення інвестицій; трансформація секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні; технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв; доступність для громадян переваг та можливостей цифрового світу; реалізація людського ресурсу, розвиток цифрових індустрій та цифрового підприємництва» [24]. Тобто цифровий розвиток є показником впровадження цифрових технологій у суспільстві, який безпосередньо впливає на економічне зростання та розвиток різних галузей життєдіяльності [27, с. 149].

В Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки зазначено, що «цифровий розвиток передбачає виконання комплексу завдань, що позитивно вплинуть на економіку, бізнес, суспільство та життєдіяльність країни в цілому» [25].

Основні засади державної політики цифрового розвитку регулюють низка нормативно-правових актів України, а драйвером цієї політики є Міністерство цифрової трансформації України. В Постанові Кабінету Міністрів України «Деякі питання цифрового розвитку» визначені принципи реалізації державної політики цифрового розвитку в яких має рухатись політика України щодо цифрових трансформацій (див. рис. 1) [18].

Проте як країна, яка має на меті вступити до ЄС ми повинні також аналізувати та впроваджувати європейський досвід щодо впровадження та реалізації державної політики цифрового розвитку, щоб рухатись до Єдиного цифрового ринку ЄС. Основними напрямками європейського цифрового розвитку визначеними ініціативою EU4Digital є [28, с. 6]:

- правила телекомунікацій;
- довіра і безпека;
- електронна торгівля;
- ІКТ-інновації;
- система електронної охорони здоров'я;
- електронні навички.

Рис. 1. Принципи реалізації державної політики цифрового розвитку
 Джерело: автор. розробка на основі джерел [24]

Враховуючи вищезазначене, механізми реалізації державної політики цифрового розвитку мають ключове значення для успішного розвитку цифрової економіки та забезпечення конкурентоспроможності держави в глобальному світі. Характерним для цифрового розвитку розвинутих країн світу є міжнародне співробітництво та інтеграція, що виявляються у встановленні стандартів, протоколів та інтерфейсів, забезпечуючи сумісність. Крім того, велика увага приділяється створенню нормативно-правової бази [22, с. 87].

Важливість цифрового розвитку та його вплив описав у своїй дисертації науковець Ісмаель Пенья-Лопес під керівництвом Тіма Келлі, ще у 2009 році. Їх результати дослідження показують, що державна політика, яка сприяє

Таблиця 2

Причини регулювання та впровадження цифрового розвитку державною політикою

Причини	Опис
Відправні точки мають значення	Різні прояви цифрового розриву показують, що він впливає на певні спільноти, залежно від аспектів, не пов'язаних суто з ринком (наприклад, гендер, раса), або які ринок не в змозі вирішити (наприклад, розрив у рівні доходів у сільській місцевості)
Ефект мультиплікатора має значення	Цифровий розрив не лише виправляє, але й може поглиблювати деякі інші ринкові недоліки. Існують статистичні докази того, що рівень доходів і нерівність у розподілі багатства характеризує або навіть може визначати доступ до цифрового розвитку
Час має значення	Навіть якщо ринок може (з часом) розв'язувати деякі проблеми, час, необхідний для досягнення рішення, має значення, особливо для тих, хто перебуває по той бік цифрового розриву. Факти свідчать, що зрушення відбуваються на таких рівнях безпрецедентної швидкості
Рамки мають значення	Більшість претензій до бездіяльності держави ґрунтуються на частковому погляді на концепцію доступу, в основному зосередженому на інфраструктурі. Але є статистичні докази того, що економічне середовище та проактивна участь урядів є причинами, що стимулюють цифровий розвиток

Джерело: автор. розробка на основі джерела [14, с. 13]

розвитку інформаційного суспільства (а зараз і цифрового суспільства та метавсесвіту), є дійсно необхідною з кількох причин (див. табл. 2): відправні точки; ефект мультиплікатора; час; рамки [14, с. 13].

Науковець Ісмаель Пенья-Лопес у своєму дослідженні визначає, що державна політика цифрового розвитку потрібна в першу чергу для того, щоб подолати цифровий розрив в країнах, які впроваджують цифровий розвиток [14].

Цифровий розрив можна охарактеризувати, як нерівний доступ до інформаційних технологій та засобів комунікації між різними соціальними групами та регіонами. Це може включати доступ до Інтернету, комп'ютерів, мобільних телефонів та інших цифрових технологій тощо [14].

В статті «Подолання цифрового розриву в Україні: людиноцентричний підхід» на сайті UNDP Ukraine розглядається проблема цифрового розриву в Україні. Дослідження показало, що цифровий розрив є особливою проблемою для людей з низьким рівнем доходів, людей похилого віку, жінок та людей, що проживають у віддалених регіонах. Це є прикладом того, як цифровий розрив може впливати на певні спільноти. Тому важливо при розробці державної політики цифрового розвитку враховувати дану проблематику [23].

Отже, можемо дійти висновку, що, механізми реалізації державної політики цифрового розвитку є важливим інструментом для забезпечення успішної реалізації стратегічних цілей та завдань держави в галузі цифрового розвитку. Проаналізувавши всі зазначені терміни на нашу думку найкраще буде висвітлювати поняття «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку», в контексті Українських реалій, як набір інструментів та процедур, які допомагають забезпечувати ефективну реалізацію державної політики у сфері цифрового розвитку. Ці механізми можуть містити різноманітні інструменти, такі як фінансові пільги, законодавчі акти, програмні продукти та послуги, а також спеціалізовані установи, що координують виконання політики. Механізми реалізації державної політики цифрового розвитку допомагають забезпечувати стабільність та забезпечувати розвиток у цій сфері, сприяючи виконанню стратегічних цілей та завдань держави.

Рис. 2. Напрями цифрового розвитку у сфері музейної справи

Джерело: автор. розробка на основі джерела [21, с. 88]

Визначення терміну «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи». В статті «Напрями цифрового розвитку у сфері музейної справи» було визначено, що впровадження цифрового розвитку у сфері музейної справи передбачає певні кроки (напрями), які забезпечать нормалізацію та унаочнення сегмента законодавства щодо цифрового розвитку у сфері музейної справи та пришвидшать входження України в Європейський цифровий простір (див. рис. 2) [21, с. 88].

Враховуючи зазначені напрями цифрового розвитку у сфері музейної справи, механізми реалізації державної політики цифрового розвитку можуть бути спрямовані на розвиток музейних послуг та підвищення їх доступності для відвідувачів. До таких механізмів можуть входити розробка та використання цифрових технологій для збереження та популяризації культурної спадщини, створення та підтримка цифрових колекцій музеїв, розробка віртуальних турів та експозицій, а також використання інших інноваційних методів для залучення аудиторії. Деякі з механізмів, що можуть використовуватись у сфері музейної справи, включають розробку та використання цифрових експозицій та віртуальних турів, цифрові бази даних та архіви, електронні квитки та інші інноваційні рішення.

Один з головних аспектів державної політики цифрового розвитку – розвиток музейних послуг та підвищення їх доступності для відвідувачів. У цьому контексті, механізми реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи можуть охоплювати розробку та використання цифрових технологій для збереження та популяризації культурної спадщини, створення та підтримання електронних ресурсів для досліджень у галузі культурної спадщини, та розвиток нових форм співпраці між музеями та іншими установами з метою збільшення доступності культурної спадщини для широкої громадськості.

Згідно з дослідженнями Малиш Н. А. та Москаленко С. О. існує «брак системних досліджень загального стану музейної справи в Україні, статистики щодо культурних практик населення та його очікування від музейних закладів» [20, с. 126]. Тому застосування цифрових технологій може допомогти музеям у збереженні та реставрації цінних експонатів, а також у залученні нових донорів та спонсорів. Крім того, цифрові механізми можуть допомогти забезпечити більш ефективну організацію роботи музеїв та забезпечити ефективне використання ресурсів.

Крім того, механізми реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи можуть включати розробку та використання цифрових технологій для збереження та популяризації культурної спадщини, створення та підтримку онлайн-виставок та експозицій, розширення мережі доступу до електронних ресурсів та архівів, використання віртуальної та доповненої реальності для покращення музейного досвіду відвідувачів та інше. У цілому, застосування механізмів реалізації державної політики цифрового розвитку в музейній справі може позитивно вплинути на збільшення кількості відвідувачів та зростання їх задоволеності від музейного відвідування, сприяти збереженню та популяризації культурної спадщини та забезпечити розвиток музейної галузі в цілому.

Отже, розвиток та впровадження механізмів реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи є важливим завданням, яке може допомогти зберегти та популяризувати культурну спадщину, залучати нових відвідувачів та покращувати якість музейних послуг.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Цифровий розвиток необхідно розглядати як впровадження, використання цифрових технологій та цифрових інструментів в усіх сферах життя для створення інноваційних продуктів, послуг і рішень, які підвищують ефективність, продуктивність і конкурентоспроможність у різних секторах. Він передбачає застосування обчислювальних і цифрових інструментів для розробки нових технологій, платформ і систем, які відповідають потребам користувачів і вирішують суспільні виклики.

У контексті сучасного розуміння, можна визначити термін «цифровий розвиток у сфері музейної справи» як впровадження, використання технологій та цифрових інструментів в національній музейній політиці, музеєзнавстві та музейній практиці» [12, с. 30].

Проаналізувавши всі зазначені терміни на нашу думку найкраще буде висвітлювати поняття «механізми реалізації державної політики цифрового розвитку», в контексті українських реалій, як набір інструментів та процедур, які допомагають забезпечувати ефективну реалізацію державної політики у сфері цифрового розвитку. Ці механізми можуть містити різноманітні інструменти, такі як фінансові пільги, законодавчі акти, програмні продукти та послуги, а також спеціалізовані установи, що координують виконання політики. Механізми реалізації державної політики цифрового розвитку допомагають забезпечувати стабільність та забезпечувати розвиток у цій сфері, сприяючи виконанню стратегічних цілей та завдань держави.

Враховуючи зазначені напрями цифрового розвитку у сфері музейної справи, механізми реалізації державної політики цифрового розвитку можуть бути спрямовані на розвиток музейних послуг та підвищення їх доступності для відвідувачів. До таких механізмів можуть входити розробка та використання цифрових технологій для збереження та популяризації культурної спадщини, створення та підтримка цифрових колекцій музеїв, розробка віртуальних турів та експозицій, а також використання інших інноваційних методів для залучення аудиторії. Деякі з механізмів, що можуть використовуватись у сфері музейної справи, включають розробку та використання цифрових експозицій та віртуальних турів, цифрові бази даних та архіви, електронні квитки та інші інноваційні рішення.

Перспективи подальших наукових розвідок. Розвиток та впровадження механізмів реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи є важливим завданням, яке може допомогти зберегти та популяризувати культурну спадщину, залучати нових відвідувачів та покращувати якість музейних послуг. Зростає тенденція активно залучати всіх зацікавлених сторін до процесів впровадження державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи, з метою відповідати потребам та завданням суспільства. У цій ситуації зростає необхідність вивчення механізмів формування та реалізації державної політики цифрового розвитку у сфері музейної справи.

Список використаних джерел:

1. A Maturity Model for Digital Literacies and Sustainable Development / R. S. Sharma et al. *Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition*. Hershey PA, USA, 2018. P. 2280–2291. DOI: <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-2255-3.ch198>.
2. Digital Development – Plan International. *Plan International*. URL: <https://plan-international.org/how-we-work/digital-development-itc4d/>.
3. Digital Development Compass. *UNDP Data Futures Platform*. URL: <https://data.undp.org/digitalcompass/>.
4. Digital Development. *World Bank*. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/digitaldevelopment/overview>.
5. Digital Strategy Development. *ICOM CIDOC*. URL: <https://cidoc.mini.icom.museum/working-groups/digital-strategy-development/>.
6. EU Digital Single Market. *EU4Digital*. URL: <https://eufordigital.eu/discover-eu/eu-digital-single-market/>.
7. Ghobakhloo M., Iranmanesh M. Digital transformation success under Industry 4.0: a strategic guideline for manufacturing SMEs. *Journal of Manufacturing Technology Management*. 2021. Ahead-of-print, ahead-of-print. DOI: <https://doi.org/10.1108/jmtm-11-2020-0455>.
8. Gorbul T., Rusakov S. Cultural Heritage in the Context of Digital Transformation Practices: Experience of Ukraine and the Baltic States. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2022. Vol. 8, no. 4. P. 58–69. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-4-58-69>.
9. Hanna N. A role for the state in the digital age. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*. 2018. Vol. 7, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.1186/s13731-018-0086-3>.
10. Kim S., Choi B., Lew Y. K. Where Is the Age of Digitalization Heading? The Meaning, Characteristics, and Implications of Contemporary Digital Transformation. *Sustainability*. 2021. Vol. 13, no. 16. P. 8909. DOI: <https://doi.org/10.3390/su13168909>.
11. Lucendo-Monedero A. L., Ruiz-Rodríguez F., González-Relaño R. Measuring the digital divide at regional level. A spatial analysis of the inequalities in digital development of households and individuals in Europe. *Telematics and Informatics*. 2019. Vol. 41. P. 197–217. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tele.2019.05.002>.
12. Oryshchuk V. Strategy as a mechanism for improving the state policy of digital development in the field of museum affairs. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Public Administration*. 2022. Vol. 16, no. 2. P. 28–35. DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2022/16-5/7>.
13. Ostrovyy O. V. Backgrounds Of The Formation Of The State Digital Development Policy. «*Scientific Notes of Taurida V.I. Vernadsky University*», series «*Public Administration*». 2021. No. 6. P. 37–43. DOI: <https://doi.org/10.32838/tnu-2663-6468/2021.6/06>.
14. Peña-López I. Measuring digital development for policy-making: Models, stages, characteristics and causes: PhD Thesis. 29 p. URL: [https://ictlogy.net/articles/20090908_ismael_pena-lopez_-_measuring_digital_development_for_policy-making_\(intro_conc\).pdf](https://ictlogy.net/articles/20090908_ismael_pena-lopez_-_measuring_digital_development_for_policy-making_(intro_conc).pdf).
15. Principles for Digital Development. *Principles for Digital Development*. URL: <https://digitalprinciples.wpengine.com/about/>.
16. Søy M. Learning to Be: Developing and Understanding Digital Competence. *Nordic Journal of Digital Literacy*. 2013. Vol. 8, no. 03. P. 134–138. DOI: <https://doi.org/10.18261/issn1891-943x-2013-03-01>.
17. The Tracker Culture & Public Policy | Special Issue n 2 : Countdown to MONDIACULT 2022. *UNESCO*. URL: <https://www.unesco.org/en/articles/tracker-culture-public-policy-special-issue-ndeg2-countdown-mondiacult-2022>.
18. Деякі питання цифрового розвитку : Постанова Каб. Міністрів України від 30.01.2019 р. № 56 : станом на 5 берез. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-p#Text> (дата звернення: 20.04.2023).
19. Кожина А. Цифровий розвиток як пріоритетний напрям публічного управління для стабілізації ситуації з наслідками пандемії COVID-19. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України*. 2020. № 2. С. 134–140. DOI: <https://doi.org/10.36030/2664-3618-2020-2-134-140> (дата звернення: 20.04.2023).
20. Малиш Н. А., Москаленко С. О. Державна політика у сфері музейної справи: показники та тенденції розвитку. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Державне управління»*. 2020. № 1 (100). С. 126. DOI: [https://doi.org/10.36030/2310-2837-1\(100\)-2021-125-132](https://doi.org/10.36030/2310-2837-1(100)-2021-125-132) (дата звернення: 18.04.2023).

21. Орищук В. Напрями цифрового розвитку у сфері музейної справи. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія «Державне управління»*. 2021. № 2 (101). С. 87–88. DOI: [https://doi.org/10.36030/2310-2837-2\(101\)-2021-84-90](https://doi.org/10.36030/2310-2837-2(101)-2021-84-90) (дата звернення: 18.04.2023).
22. Островий О. В. Формування державної політики цифрового розвитку: сучасні тенденції та перспективи. *Таврійський науковий вісник. Серія: публічне управління та адміністрування*. 2022. № 3. С. 85–91. DOI: <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.3.12> (дата звернення: 20.04.2023).
23. Подолання цифрового розриву в Україні: людиноцентричний підхід | United Nations development programme. *UNDP*. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/blog/подолання-цифрового-розриву-в-україні-людиноцентричний-підхід> (дата звернення: 20.04.2023).
24. Про забезпечення реалізації деяких питань цифрового розвитку : Наказ Держ. агентства з питань електрон. урядування України від 09.04.2019 р. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0024883-19#Text> (дата звернення: 20.04.2023).
25. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядж. Каб. Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р : станом на 17 верес. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p#Text> (дата звернення: 20.04.2023).
26. Про утворення Міжгалузевої ради з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації : Постанова Каб. Міністрів України від 08.07.2020 р. № 595 : станом на 4 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2020-p#Text> (дата звернення: 20.04.2023).
27. Свиначук В. М. Prospects of society intellectualization in the context of the establishment of the Ministry of Digital Transformations of Ukraine. *Information and law*. 2020. № 4(35). С. 147–150. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.4\(35\).221247](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.4(35).221247) (дата звернення: 20.04.2023).
28. Цифрові трансформації в Україні: чи відповідають вітчизняні інституційні умови зовнішнім викликам та європейському порядку денному?. *Поліс. фонд міжнар. та регіон. дослідж.*, 2020. 76 с. URL: http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Research_DT_PF_WG2_ua-1.pdf (дата звернення: 18.04.2023).

References:

1. A maturity model for digital literacies and sustainable development. (2018). In *Encyclopedia of information science and technology, fourth edition* (pp. 2280–2291). <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-2255-3.ch198>.
2. Digital development – plan international. (n.d.). *Plan International*. <https://plan-international.org/how-we-work/digital-development-itc4d/>.
3. Digital development compass. (n.d.). UNDP Data Futures Platform. <https://data.undp.org/digitalcompass/>.
4. Digital development. (n.d.). *World Bank*. <https://www.worldbank.org/en/topic/digitaldevelopment/overview>.
5. Digital Strategy Development – ICOM CIDOC. (n.d.). *ICOM CIDOC*. <https://cidoc.mini.icom.museum/working-groups/digital-strategy-development/>.
6. EU Digital Single Market – EU4Digital. (n.d.). EU4Digital. <https://eufordigital.eu/discover-eu/eu-digital-single-market/>.
7. Ghobakhloo, M., & Iranmanesh, M. (2021). Digital transformation success under Industry 4.0: a strategic guideline for manufacturing SMEs. *Journal of Manufacturing Technology Management, ahead-of-print* (ahead-of-print). <https://doi.org/10.1108/jmtm-11-2020-0455>.
8. Gorbul, T., & Rusakov, S. (2022). Cultural heritage in the context of digital transformation practices: Experience of Ukraine and the Baltic states. *Baltic Journal of Economic Studies*, 8(4), 58–69. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-4-58-69>.
9. Hanna, N. (2018). A role for the state in the digital age. *Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 7(1). <https://doi.org/10.1186/s13731-018-0086-3>.
10. Kim, S., Choi, B., & Lew, Y. K. (2021). Where is the age of digitalization heading? The meaning, characteristics, and implications of contemporary digital transformation. *Sustainability*, 13(16), 8909. <https://doi.org/10.3390/su13168909>.
11. Lucendo-Monedero, A. L., Ruiz-Rodríguez, F., & González-Relaño, R. (2019). Measuring the digital divide at regional level. A spatial analysis of the inequalities in digital development of households and individuals in Europe. *Telematics and Informatics*, 41, 197–217. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2019.05.002>.
12. Oryshchuk, V. (2022). Strategy as a mechanism for improving the state policy of digital development in the field of museum affairs. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Public Administration*, 16(2), 28–35. <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2022/16-5/7>.
13. Ostrovij, O. V. (2021). Backgrounds of the formation of the state digital development policy. *Scientific Notes of Taurida V.I. Vernadsky University, Series «Public Administration»*, (6), 37–43. <https://doi.org/10.32838/tnu-2663-6468/2021.6/06>.
14. Measuring digital development for policy-making: Models, stages, characteristics and causes [Extended abstract of Philosophiae Doctor (PhD) Thesis, Internet Interdisciplinary Institute Universitat Obertade Catalunya]. (2009). [https://ictlogy.net/articles/20090908_ismael_pena-lopez_-_measuring_digital_development_for_policy-making_\(intro_conc\).pdf](https://ictlogy.net/articles/20090908_ismael_pena-lopez_-_measuring_digital_development_for_policy-making_(intro_conc).pdf).

15. Principles for digital development. (n.d.). *Principles for Digital Development*. <https://digitalprinciples.wpengine.com/about/>.
16. Søby, M. (2013). Learning to be: Developing and understanding digital competence. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 8(03), 134–138. <https://doi.org/10.18261/issn1891-943x-2013-03-01>.
17. The tracker culture & public policy | special issue n°2 : Countdown to MONDIACULT 2022. (n.d.). *UNESCO*. <https://www.unesco.org/en/articles/tracker-culture-public-policy-special-issue-ndeg2-countdown-mondiacult-2022>.
18. Deiaki pytannya tsyfrovoho rozvytku, Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [Some issues of digital development, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] No. 56 (2020) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-п#Text> [Ukraine].
19. Kozhyna, A. (2020). Tsyfrovyi rozvytok yak priorytetnyi napriam publichnoho upravlinnia dlia stabilizatsii sytuatsii z naslidkamy pandemii COVID-19 [Digital development as a priority area of public administration to stabilise the situation with the consequences of the COVID-19 pandemic]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy [Collection of scientific papers of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine]*, (2), 134–140. <https://doi.org/10.36030/2664-3618-2020-2-134-140> [Ukraine].
20. Malys, N. A., & Moskalenko, S. O. (2020). Derzhavna polityka u sferi muzeinoi spravy: Pokaznyky ta tendentsii rozvytku [Public policy in the field of museums: Indicators and development trends]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Seriya «Derzhavne upravlinnia» [Bulletin of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine. Series «Public Administration»]*, (1 (100)), 126. [https://doi.org/10.36030/2310-2837-1\(100\)-2021-125-132](https://doi.org/10.36030/2310-2837-1(100)-2021-125-132) [Ukraine].
21. Oryshchuk, V. (2021). Napriamy tsyfrovoho rozvytku u sferi muzeinoi spravy [Areas of digital development in the field of museums]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Seriya «Derzhavne upravlinnia» [Bulletin of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine. Series «Public Administration»]*, (2 (101)), 87–88. [https://doi.org/10.36030/2310-2837-2\(101\)-2021-84-90](https://doi.org/10.36030/2310-2837-2(101)-2021-84-90) [Ukraine].
22. Ostrovyi, O. V. (2022). Formuvannia derzhavnoi polityky tsyfrovoho rozvytku: Suchasni tendentsii ta perspektyvy [Formation of the state policy of digital development: Current trends and prospects]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia [Tavrian Scientific Bulletin. Series: Public administration]*, (3), 85–91. <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2021.3.12> [Ukraine].
23. *Podolannia tsyfrovoho rozryvu v Ukraini: Liudynotsentrychnyi pidkhid [Bridging the digital divide in Ukraine: A human-centred approach] | United Nations development programme*. (n.d.). UNDP. <https://www.undp.org/uk/ukraine/blog/подолання-цифрового-розриву-в-україні-людноцентричний-підхід> [Ukraine].
24. Pro zabezpechennia realizatsii deiakykh pytan tsyfrovoho rozvytku [On ensuring the implementation of certain digital development issues], Nakaz Derzhavnoho ahentstva z pytan elektronnoho uriaduvannia Ukrainy [Order of the State Agency for E-Governance of Ukraine] No. 24 (2019) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0024883-19#Text> [Ukraine].
25. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoi ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018-2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yii realizatsii [On approval of the Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation], Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine] No. 67-r (2020) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-п#Text> [Ukraine].
26. Pro utvorennia Mizhhaluzevoi rady z pytan tsyfrovoho rozvytku, tsyfrovikh transformatsii i tsyfrovizatsii [On the establishment of the Intersectoral Council on Digital Development, Digital Transformation and Digitalisation], Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] No. 595 (2023) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2020-п#Text> [Ukraine].
27. Svnarchuk, V. M. (2020). Prospects of society intellectualization in the context of the establishment of the Ministry of Digital Transformations of Ukraine. *Information and Law*, (4(35)), 147–150. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.4\(35\).221247](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2020.4(35).221247) [Ukraine].
28. *Tsyfrovi transformatsii v Ukraini: Chy vidpovidaiut vitchyzniani instytutsiini umovy zovnishnim vyklykam ta yevropeiskomu poriadku dennomu? [Digital transformations in Ukraine: Are domestic institutional conditions in line with external challenges and the European agenda?]* (2020). Poliskyi fond mizhnarodnykh ta rehionalnykh doslidzhen [Polissya Foundation for International and Regional Studies]. http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Research_DT_PF_WG2_ua-1.pdf [Ukraine].